

FULL CATALÀ

ANY II. — Número 4

MEXIC, D. F., GENER del 1942

Preu de l'exemplar: 50 centaus

Registrado como artículo de 2a. clase en la Oficina de Correos de México, D. F., el de noviembre de 1941

ELS CATALANS A
LA GUERRA DEL 14

LES NACIONS PETITES

Per JOSEF CARNER

MOLTES vegades, sentint el dolor de Catalunya, ens ha servit per atenuar-lo el pensar que ha estat necessària una commoció mundial perquè fos possible l'esclavatge. I que altres pobles, més grans i més poderosos, han caigut amb menys urc i menys dignitat que Catalunya.

Aquesta participació del nostre país en una crisi europea no és pas un fenomen aïllat. Cada vegada que el món inicia un canvi de jeia, Catalunya fa la seva aportació generosament, portant el seu esforç més enllà del que li correspondria com a petita nació mediatitzada.

En la passada guerra, Catalunya va donar a França 14.000 voluntaris, la major part dels quals pagaren amb la vida el seu amor a la llibertat, sense demanar res més, potser, que la gratitud de França, diluïda a través dels vint-i-cinc anys que separen aquesta guerra de l'altra. Per a molts francesos, d'aquest sacrifici dels catalans no n'ha quedat res més que una bandera barrada en una sala dels "Invàlids", a París.

L'emissió del segell que reproduïm va servir per a perpetuar el record d'aquesta gesta. Els catalans no necessitem estímuls especials per a retenir-la en la memòria, junt amb les altres coses que reivindicarem a l'acabament de l'actual conflicte bèl·lic, si els administradors del món es decideixen a donar als problemes d'Europa la solució justa i definitiva.

Es possible que una certa mena d'esperit mitjà, inguariblement superficial, passiu recipient d'imatges de cinema, de vaguetats periodístiques, de samfaines de la ràdio, hagi arribat a la conclusió que les nacions petites, en qualsevol ajust venidor del món, seran condemnades a una condició entre provinciana i colonial. Hi ha per tot el planeta un materialisme badoc que troba les seves principals emocions en una mena de rodament de cap, aquell que li produeixen les coses enormes: exèrcits de milions d'homes, obres d'enginyeria que han costat milions de dòlars, imperis formidables, ciutats de gratacels, propagandes que vociferen, omnipresents, en tota mena d'escarafalls, d'esgarips, de línies i colors. Per contracop, certes valors antigues semblen tornar-se microscòpiques: el parer i fins la personalitat de l'home tot sol, el dret de la intel·ligència pura, que no admira sinó la cosa de la qual ha determinat els límits, la persistència vital d'unitats collectives que troben en llur diferència un estímul vital per a un zel d'emulació.

Tots sabem que les nacions petites d'Europa han estat políticament esborrades, o bé, sort més amarga, protegides, és a dir, envilides en la pitjor esclavitud, com l'Eslovàquia i la Croàcia. Terribles màquines destructores i aplanadores s'han precipitat amb una eficiència mai no vista damunt una indefensa i exquisida varietat. Però, fet i fet, des del començ de tot i per a totes les èpoques venidores, la varietat és llei de la vida, única mena possible de declaració de la unitat essencial, car les identitats pertanyen a l'abstracte. Si la varietat és suprimida de bo de bo, l'alternativa, en el món espiritual o el físic, és l'esterilitat, l'imperialisme del no-res. Cada cosa que neix, neix a la seva manera, obedient a la unitat i fent força contra la unificació; i les més sospesades prediccions biològiques no poden assegurar-vos quin serà el matís de l'epidermis de l'infant que ja perneja en el si de la mare.

Seria empresa contradictòria lluitar contra la violència dels agressors i voler conservar, igual o capgirada, la uniformitat, que és filla de la violència i no mai de la naturalesa, i que no advé pas com una naixença, sinó com un experiment. Seria un joc dels disbarats reivindicar la llibertat i entestar-se a suprimir la diferència en les neixors futures dels homes. I seria, també, un nou esmerç de dèries condemnades al fracàs. L'Esperit no té armes per lluitar contra les militars i les polítiques, però sobreviu a totes. El gran poder d'Assíria ja no existeix, però el profeta resplendent que l'execrà, solitari en un cap d'horitzó, encara inspira la humanitat.

No exonero pas de llur part de responsabilitat les nacions petites; però no escau ací de fer la crítica del rabejament malsà de certs nacionalismes, de la política infeliç de certes neutralitats. I al capdavant les nacions petites podrien replicar que en l'hora, encara avui prosseguida, de la prova, més petita fou la França que no pas la Bèlgica; que, en l'inici de l'escomesa per les tribus àries, en 1936, més petita fou l'Anglaterra que no pas l'Espanya; que, a l'endemà de la Gran Guerra (aquella que li deïem gran), més petit fou l'esperit públic i la força d'opinió a la Itàlia i a l'Alemanya, on els homes es deixaren convertir maniyagament en sub-homes, que no pas al Luxemburg o a Andorra.

Però la necessitat del reconeixement lleial de les petites nacions i llur continuació, suposa el plantejament del problema de llur seguretat. I aquesta no pot venir sinó de fortes lligades internacionals, que organitzin el món en amples assistències mútues i gairebé per continents. En cada un d'aquests consistoris de nacions, l'associació imposarà la minva del dret sobirà. I, naturalment, del de les grans nacions, no menys que de les petites; caldrà que els consistoris governin amb seny cooperatiu els països aplegats en entre-ajut: correctiu a l'anarquia internacional, sempre en aprensió de guerres i alternativament poruga i cruel. I pertocarà a les nacions petites, on, tot amb tot, l'"home" s'ha salvat millor que no pas en les grans, de defensar els temperaments de llibertat, els drets de la vida, el retorn de l'humanisme contra les deixalles del deliri hegemònic que havia turmentat els polsos de cada país de més o menys artificials possibilitats.

Però res no s'haurà après, a desgrat de tantes paoroses lliçons, si

Segueix a la plana 2